

dr hab. Piotr Nowicki
Dziedzina - sztuki muzyczne
Dyscyplina - instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku
adres e-mail: novic@op.pl

Gdańsk, 05.04.2017 r.

Recenzja
w postępowaniu habilitacyjnym w dziedzinie sztuk muzycznych,
w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka
Pana dra Gajusza Kęski

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo Dziekana dr hab. Mariusza Sielskiego z dnia 27.02.2017 r. Zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 08.02.2017 r. powołującą komisję habilitacyjną w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego Pana dra Gajusza Kęski w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka. Do nadesłanego ww. pisma, informującego o wyznaczeniu mojej osoby przez Centralną Komisję recenzentem osiągnięć dra Gajusza Kęski, została dołączona wymagana przez ustawę kompletna dokumentacja Habilitanta wraz z dziełem artystycznym.

Podstawowe dane o Habilitancie

Pan Gajusz Kęska urodził się w 1979 roku w Przemyślu. Tam też rozpoczął swoją edukację w Zespole Szkół Muzycznych w klasie fortepianu mgr. Urszuli Hop. Następnie kontynuował naukę gry na fortepianie pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Pikula aż do ukończenia z wynikiem celującym studiów w krakowskiej Akademii Muzycznej w 2002 roku. W roku akademickim 2001/2002 Habilitant odbył również staż asystencki w klasie prof. Andrzeja Pikula zdobywając w ten sposób pierwsze doświadczenia w dziedzinie pedagogiki. W tym samym roku rozpoczął studia podyplomowe w mistrzowskiej klasie Prof. Willema Bronsa w Sweelinck Conservatorium w Amsterdamie, które ukończył w czerwcu 2005 roku z wyróżnieniem. Z macierzystą uczelnią dr Gajusz Kęska związany jest od roku 2008. Początkowo zatrudniony był w charakterze akompaniatora w klasie dyrygentury i na Wydziale Wokalnym, a następnie w Katedrze Fortepianu na stanowisku asystenta. W wyniku pomyślnie przeprowadzonego przewodu doktorskiego i obronionej pracy doktorskiej pt.

Ekspresja sonat fortepianowych jako odzwierciedlenie przemian stylistycznych w twórczości Karola Szymanowskiego, Pan Gajusz Kęska otrzymał stopień doktora w dziedzinie sztuki muzyczne, dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność fortepian, nadany uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie w dniu 30 marca 2010 roku. Od 2012 roku zatrudniony jest na stanowisku adiunkta w Katedrze Fortepianu w Akademii Muzycznej w Krakowie, gdzie prowadzi własną klasę fortepianu. Ponadto od roku 2006 do chwili obecnej dr Gajusz Kęska zatrudniony jest również w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II st. im. F. Chopina w Krakowie w charakterze nauczyciela gry na fortepianie.

W latach 1995-2009 Pan Gajusz Kęska wielokrotnie uczestniczył w międzynarodowych kursach mistrzowskich pod kierunkiem takich pedagogów jak: Halina Czerny-Stefańska, Pnina Salzman, Paul Badura-Skoda, Rudolf Buchbinder, Emanuel Krasovsky, Victor Derevianko, Kevin Kenner, Dominique Merlet.

Habilitant otrzymywał również wielokrotnie prestiżowe stypendia, m.in.: Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Nagrodę Specjalną Fundacji Jütting Stichting w Stenda, Stypendium Maestro Hansa Vonk'a w Amsterdamie oraz Nagrodę Specjalną Fundacji "Schumann-Schimmel van Outeren".

Ocena autoreferatu

Pan dr Gajusz Kęska przedstawia w autoreferacie swoją dotychczasową działalność poczynając od najwcześniejszych doświadczeń związanych z początkiem edukacji w rodzinnym Przemysłu, poprzez studia w krakowskiej Akademii Muzycznej oraz studia podyplomowe w Sweelnick Conservatorium w Amsterdamie, aż po obecne osiągnięcia artystyczne, pedagogiczne i naukowe. Autoreferat napisany jest w sposób bardzo przejrzysty i zrozumiały. Habilitant bardzo ciekawie opisuje ścieżkę swojego rozwoju, najważniejsze inspiracje i fascynacje, wymienia również pedagogów, którzy mieli największy wpływ na jego artystyczną formację. Pan dr Gajusz Kęska ukazuje się jako artysta niezwykle samodzielny, dociekliwy, nieustannie pogłębiający swą wiedzę z zakresu literatury fortepianowej o czym świadczą liczne konferencje i sesje naukowe, w których brał udział jako prelegent i wykonawca. Bogaty dorobek Habilitanta został opisany z podziałem na działalność koncertową, pedagogiczną i naukową. W każdej z dziedzin dr Gajusz Kęska posiada znaczne osiągnięcia co szczegółowo przedstawia wymieniając najważniejsze koncerty, konkursy, kursy mistrzowskie, sesje naukowe oraz działalność pedagogiczną i organizacyjną.

Wiele o osobie Habilitanta mówi również opis jego dokonań fonograficznych. Dzieło artystyczne przedstawione do oceny w przewodzie habilitacyjnym to płyta z utworami Franciszka Liszta zawierająca *Funérailles*, *Consolations*, *I Walc Mefisto* oraz *Totentanz*. Pan Gajusz Kęska obszernie wyjaśnia skąd wzięła się jego fascynacja muzyką węgierskiego kompozytora, ukazując przy tym cele, które przyświecały mu w trakcie pracy nad tym wymagającym programem. Oprócz nagrania podlegającego ocenie, niezwykle ciekawie

prezentuje się również wzmianka o debiutanckiej płycie wydanej w roku 2012 przez wytwórnę fonograficzną DUX. W programie znalazł się komplet trzech sonat fortepianowych Karola Szymanowskiego, repertuar wymagający pod każdym względem, stanowiący niewątpliwie najwyższy poziom pianistycznego i artystycznego zaawansowania.

Autoreferat Pana dr Gajusza Kęski dostarcza wyczerpujących informacji na temat jego działalności artystycznej, naukowej i pedagogicznej. Cechuje go duża kultura słowa oraz swoboda wypowiedzi, co w mojej opinii stanowi o jego wysokim poziomie merytorycznym i pisarskim.

Ocena dzieła artystycznego

Dr Gajusz Kęska jako dzieło artystyczne podlegające ocenie w toku przewodu habilitacyjnego przedstawił płytę CD z utworami Franciszka Liszta zrealizowaną przy współpracy ze Stowarzyszeniem Artystycznym „Porta Musicae” w Krakowie. Na program dzieła artystycznego składają się następujące utwory:

1. *Funérailles, S.173/7*

2. *Consolations, S.172*

1. *Andante con moto*

2. *Un poco più mosso*

3. *Lento placido*

4. *Quasi Adagio*

5. *Andantino*

6. *Allegretto sempre cantabile*

3. *Mephisto Waltz No. I, S. 514*

4. *Totentanz (Dance macabre), S. 126*

Totentanz nagrany został z towarzyszeniem Orkiestry Symfonicznej Akademii Muzycznej w Krakowie pod dyrekcją Michała Klauzy w 2011 roku podczas Międzynarodowych Dni Franciszka Liszta w Sali Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. Pozostałe utwory zarejestrowano w dniach 20-21 czerwca 2016 roku w Auli Akademii Muzycznej w Krakowie „Florianka”.

Nagranie płyty monograficznej na fortepian solo to przedsięwzięcie niewątpliwie ambitne i wymagające ale również ryzykowne. Wymaga od wykonawcy nie tylko bezbłędnego wyczucia stylu i uchwycenia charakterystycznej dla danego kompozytora poetyki, ale też zastosowania szczególnego rodzaju dźwięku i ekspresji we wszystkich utworach. Ta jednorodność estetyczna może działać na korzyść wykonawcy w przypadku doskonałego

zrozumienia twórczości wybranego kompozytora ale może też stać się pułapką gdy owo zrozumienie jest niepełne, bądź powierzchowne. Pan dr Gajusz Kęska, jak sam zaznacza w autoreferacie, zdecydował się na repertuar, który odzwierciedla jego zróżnicowane zainteresowania; od muzyki epoki Romantyzmu i twórczości Franciszka Liszta, po fascynację poezją, literaturą z pogranicza fantastyki i mistycyzmem. Szerokie horyzonty intelektualne Habilitanta daleko wykraczające poza samą pianistykę oraz wrażliwość na podteksty literackie tak silnie obecne w twórczości Franciszka Liszta sprawiają, że jego interpretacje charakteryzują się umiejętnością budowania nastroju i subtelnego operowania szeroką paletą emocji. Widoczne jest to szczególnie na przykładzie kompozycji *Funérailles* i następującego po niej cyklu *Consolations* składającego się z sześciu miniatur. Dr Gajusz Kęska prowadzi słuchacza przez różnorodne wyrazowo i fakturalnie kompozycje w sposób nie pozostawiający wątpliwości co do jego intencji. Fragmenty melancholijne przesycane smutkiem wykonane są pięknym, nasyconym dźwiękiem. Długa fraza w połączeniu z precyzyjną realizacją całej faktury oraz wyczuleniem na barwę dźwięku odzwierciedla głębię emocji oraz porywy romantycznych uniesień. Wyżej wymienione kompozycje ukazują niewątpliwie wielką wrażliwość i muzykalność Habilitanta. Swoboda wypowiedzi jaka cechuje grę dr Gajusza Kęski jest jednocześnie poddana kontroli, dzięki czemu cała muzyczna narracja sprawia wrażenie przemyślanej i realizowanej w sposób zaplanowany.

Kolejne dwa utwory, I Walc Mefisto oraz zamykający płytę Totentanz na fortepian i orkiestrę reprezentują zupełnie odmienne oblicze kompozytora. Dr Gajusz Kęska swoimi interpretacjami udowadnia, że jest pianistą, który bardzo dobrze czuje się w repertuarze wymagającym zacięcia wirtuozowskiego. Walc Mefisto w jego wykonaniu charakteryzuje się świetnym wyczuciem formy oraz łatwością w pokonywaniu wszelkich trudności natury technicznej. Kompozycja ta zawiera elementy wszystkich rodzajów wirtuozowskiej faktury tj. rozległe pasaże, szybkie przebiegi gamowe i oktawowo, skoki, repetycje, technikę martellato, czy gęste akordy. Habilitant pokonuje te trudności bardzo sprawnie, choć w mojej opinii fragmenty o charakterze tanecznym mogłyby być zagrane z większą lekkością i potoczystością. Również niektóre przebiegi o charakterze czysto popisowym zostały wykonane w tempach odrobinę zbyt asekuracyjnych, co sprawia wrażenie jakby wykonawca dbając o czystość nagrania zdecydował się na większą kontrolę kosztem wirtuozowskiego rozmachu i blasku. Wydaje się również, że instrument wykorzystany w nagraniu mógłby być nieco lepiej przygotowany pod względem wyrównania brzmienia, co szczególnie słychać w wysokim rejestrze podczas przebiegów chromatycznych.

Ostatnia kompozycja na płycie Totentanz na fortepian z towarzyszeniem orkiestry zasługuje na szczególne podkreślenie. Utwór został nagrany podczas koncertu w ramach Międzynarodowych Dni Franciszka Liszta w Sali Filharmonii im. Karola Szymanowskiego w Krakowie. Mam wrażenie, że warunki koncertowe zdecydowanie lepiej odpowiadają zarówno Habilitantowi, jak również charakterowi muzyki Franciszka Liszta. Wykonanie to spełnia moim zdaniem wszystkie kryteria udanego występu. Cechuje je wyrazistość interpretacji, wirtuozowski rozmach, precyzja wykonania oraz swoboda wypowiedzi. Na uznanie zasługuje również bardzo dobra współpraca z dyrygentem i orkiestrą.

Dzieło artystyczne oceniam pozytywnie i przyjmuję bez zastrzeżeń.

Ocena dorobku artystycznego

Po zapoznaniu się z dokumentacją działalności artystycznej podlegającej ocenie w toku przewodu habilitacyjnego z satysfakcją stwierdzam, że Pan dr Gajusz Kęska jest niewątpliwie muzykiem wszechstronnym i niezwykle aktywnym. Dał temu wyraz będąc jeszcze studentem, kiedy to wziął udział w licznych kursach mistrzowskich prowadzonych przez tak wybitnych artystów jak m.in. Halina Czerny-Stefańska, Pnina Salzman, Paul Badura-Skoda czy Rudolf Buchbinder. Dr Gajusz Kęska jest również laureatem krajowych i międzynarodowych konkursów muzycznych i pianistycznych, m.in.: Ogólnopolski Konkurs Pianistyczny EPTA w Krakowie, Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów w Gaillard we Francji, Ogólnopolski Festiwal "Tydzień Talentów" w Tarnowie, Konkursie im. Tadeusza Żmudzińskiego w Krakowie, Międzynarodowy Kurs Mistrzowski w Tel-Hai w Izraelu, International Pacific Piano Competition" w Vancouver w Kanadzie, Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny "Ciutat de Mallorca" na Majorce.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora występował wielokrotnie z recitalami solowymi w kraju i zagranicą. Na podkreślenie zasługują szczególnie koncerty w Ameryce Południowej, gdzie Habilitant występował wielokrotnie z recitalami solowymi oraz z towarzyszeniem orkiestry. Na koncertach w Chile, Ekwadorze, Peru i Boliwii Habilitant wykonywał II koncert fortepianowy g-moll op. 22 Camila Saint-Saensa oraz kompozycje Fryderyka Chopina, Franciszka Liszta, Karola Szymanowskiego i Alberto Ginastery. Programy jego koncertów składały się z dzieł niezwykle odpowiedzialnych i wymagających zarówno pod względem technicznym jak i muzycznym. Pan Gajusz Kęska koncertował również w Belgii, Szkocji, Niemczech i Chinach. W tym miejscu warto podkreślić, że koncerty te często powiązane były z prowadzeniem kursów mistrzowskich oraz wykładami i odczytami co świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu Habilitanta do samodzielnej pracy naukowej i artystycznej. Oprócz koncertów zagranicznych dr Gajusz Kęska jest również bardzo aktywny w kraju. Na uznanie zasługuje jego zaangażowanie w życie kulturalne Krakowa, jak również całego regionu. Habilitant często bierze udział w koncertach organizowanych przez macierzystą Akademię Muzyczną jako solista, kameralista i akompaniator. Duże wrażenie robi repertuar solowy i kameralny jakim dysponuje Pan dr Gajusz Kęska. Lista utworów obejmuje najważniejsze pozycje literatury fortepianowej począwszy od J. S. Bacha po kompozytorów XX wieku. Pomimo tego, że w ostatnich latach Habilitant skoncentrowany był na stosunkowo niewielkiej jego części, to utwory najczęściej przez niego wykonywane wymagają od wykonawcy bardzo wysokiej formy i sprawności. Cieszy fakt, że Pan dr Gajusz Kęska chętnie sięga po utwory kompozytorów polskich. Muzyka F. Chopina stanowi niewątpliwie trzon jego repertuaru ale w programach koncertów pojawiają się również utwory Ignacego Jana Paderewskiego, Karola Szymanowskiego, Aleksandra Tansmana i Marka Stachowskiego.

Na specjalne podkreślenie zasługuje z pewnością płyta wydana w 2012 roku przez wytwórnię fonograficzną DUX z kompletem sonat fortepianowych Karola Szymanowskiego. Już sam fakt porwania się na tak skomplikowany materiał mówi wiele o aspiracjach i możliwościach habilitanta. Płyta została doceniona przez polską i międzynarodową krytykę muzyczną

zbierając bardzo dobre recenzje. Dodatkowo Pan dr Gajusz Kęska otrzymał za to wydawnictwo nagrodę Excepcjonal Scherzo od hiszpańskiego magazynu Scherzo poświęconego muzyce klasycznej.

Dr Gajusz Kęska uczestniczył w wielu sesjach naukowych organizowanych przez Katedrę Fortepianu i Katedrę Kameralistyki w charakterze organizatora, koordynatora, prelegenta i wykonawcy. Oprócz działalności koncertowej, pracy naukowej i pedagogicznej zajmuje się także organizacją różnych imprez artystycznych. W 2015 roku z inicjatywy dr Gajusza Kęski powołany został Ogólnopolski Konkurs Młodych Pianistów „Chopin pod Wawelem” oraz przy jego współdziałaniu Małopolska Akademia Talentów (MAT) w Łącku. W ramach tej inicjatywy organizowane są kursy mistrzowskie i festiwal podczas którego odbywają się w regionie recitale solowe, koncerty kameralne i z towarzyszeniem orkiestry.

Dorobek artystyczny Habilitanta oceniam pozytywnie i przyjmuję bez zastrzeżeń.

Ocena działalności dydaktyczno-naukowej

Działalność dydaktyczno-naukowa w przypadku koncertujących muzyków często spychana jest na dalszy plan ustępując artystycznym ambicjom i praktycznym możliwościom realizacji swojego zawodu na scenie. Stwierdzenie to w żaden sposób nie dotyczy jednak dr Gajusza Kęski, którego działalność na tym polu jest imponująca. Wkład Habilitanta w działalność akademicką w postaci aktywnego udziału w sesjach naukowych i sympozjach jest ponadstandardowy. Wykłady i odczyty dr Gajusza Kęski miały miejsce nie tylko w macierzystej uczelni ale także zagranicą. W marcu 2015 roku na wydziale kultury i sztuki Ningbo Foreinfairs School w Chinach, Habilitant wygłosił trzy wykłady: *Suity francuskie Jana Sebastiana Bacha*, *Wczesne sonaty fortepianowe Ludwiga van Beethovena* oraz *Programowość w twórczości Fryderyka Chopina (Ballady)*. W samej Akademii Muzycznej w Krakowie dr Gajusz Kęska zrealizował takich wystąpień kilkanaście. Poświęcone były one różnym aspektom twórczości takich kompozytorów jak m.in.: Fryderyk Chopin, Ignacy Jan Paderewski, Franciszek Liszt, Karol Szymanowski, Claude Debussy, Piotr Czajkowski, Sergiusz Rachmaninow, Sergiusz Prokofiew, Andrzej Panufnik, Marek Stachowski, Igor Strawiński. Do tego dodać trzeba staże naukowe w ramach wymiany międzyuczelnianej SOKRATES w Instituto Superiore di Studi Musicali “Vincenzo Bellini” w Catanii na Sycylii oraz w Conservatorio Superior de Música da Coruña w Hiszpanii. Habilitant posiada w swoim dorobku naukowym również publikację pt. *Roman Palester – Preludia na fortepian*. Tekst opublikowany został w książce pt. „Polscy kompozytorzy emigracyjni: szkice i interpretacje”; red. dr J. Kalinowski, dr M. Szlezer; Akademia Muzyczna w Krakowie 2014.

Pan dr Gajusz Kęska oprócz intensywnej działalności naukowej prowadzi również klasę fortepianu w Akademii Muzycznej oraz w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II St. Im. F. Chopina w Krakowie. Jego uczniowie i studenci z powodzeniem biorą udział w krajowych i międzynarodowych konkursach muzycznych. Pomimo stosunkowo krótkiego czasu w jakim Habilitant zajmuje się pedagogiką zdążył już odnieść na tym polu niemało

sukcesów. Jego wychowankowie zdobyli w sumie 8 nagród i 3 wyróżnienia m.in. w Pradze, Berlinie i Londynie.

Dorobek dydaktyczno-naukowy dr Gajusza Kęski jest niewątpliwie bogaty i zróżnicowany. Świadczy o jego szerokich horyzontach intelektualnych, pasji naukowca i chęci stałego podnoszenia własnych kwalifikacji.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dokumentacją habilitacyjną i dołączonym do niej dziełem artystycznym w postaci płyty CD z utworami fortepianowymi F. Liszta z satysfakcją stwierdzam, że działalność artystyczna i dydaktyczno-naukowa Habilitanta bez wątpienia prezentuje bardzo wysoki poziom merytoryczny co budzi moje wielkie uznanie i szacunek. Niniejszym stwierdzam, że osiągnięcia artystyczne, twórcze i dydaktyczne dra Gajusza Kęski w pełni spełniają wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Ze swojej strony gorąco popieram jego starania o nadanie mu tytułu doktora habilitowanego.

dr hab. Piotr Nowicki